

Een reconstructie van de omdoping van de Dorpsstraat in De Bilt

Het septembernummer van 2009 van De Biltse Grift opende met een artikel van Lies Haan-Beerends waarin de naamsverandering van de Dorpsstraat in 1964/65 aan de orde kwam. Daarbij werd een deel omgedoopt in Dorpsstraat vanouds Steenstraat en een deel in De Holle Bilt. Het was alles bij elkaar een ingewikkeld verhaal over gemeentelijk gestoethaspel en helaas was niet alle achtergrondinformatie rond deze naamsverandering bekend. Ik meende misschien iets van de ontbrekende achtergrondinformatie te kunnen verschaffen en heb dat aan Lies Haan geschreven. Zij kon met mijn informatie niets beginnen, omdat ze noch in de archiefstukken noch in gesprekken aanknopingspunten hiervoor had gevonden. Door huiselijke omstandigheden moest ik deze materie lange tijd laten liggen, maar recentelijk ben ik er weer ingedoken, met het hierna volgende resultaat.

Om te beginnen een samenvatting van het verhaal van Lies Haan:

Op 28 april 1964 werd besloten dat het westelijk deel van de Dorpsstraat, per 1 oktober 1964 Steenstraat zou heten, en het oostelijk deel, vanaf de aftaking van de Soestdijkseweg, De Holle Bilt; op 8 september 1964 werd deze ingangsdatum verschoven naar 1 januari 1965; maar op 26 januari 1965 werd, na protesten van de plaatselijke middenstandsvereniging, de naamswijziging tot Dorpsstraat weer ongedaan gemaakt en vervangen door de naam 'Dorpsstraat vanouds Steenstraat'¹.

Ik geef toe dat mijn suggestie voor een verklaring niet op concrete gegevens gebaseerd was, maar op een enigszins vage herinnering:

De wijziging van Dorpsstraat tot Steenstraat zou bedoeld kunnen zijn als een geste bij de aanstaande pensionering

van Mr. P.H. Damsté als gemeentesecretaris. Hij had immers een grote interesse voor historie. Om de naamswijziging een verrassing te laten zijn zal het besluit van 20 april 1964 wel een juridisch aanvechtbaar informeel en geheim besluit zijn geweest, dat pas later na formele bekrachtiging zou ingaan op 8 oktober, na het afscheid. Voor de bewoners van de straat – die hun briefhoofden onbruikbaar zagen worden – een wat onaangename verrassing. Gelukkig was het besluit juridisch niet geldig en om uit de impasse te komen zou een denk- en onderhandelingspauze zijn ingelast tot 1 januari, later opgerekt tot 26 januari 1965. Toen was men eruit: door de formulering ‘Dorpsstraat vanouds Steenstraat’ hoefde niemand zijn briefhoofd te vervangen, kon iedereen zijn weg vinden, en hield de gepensioneerde Mr. Damsté zijn goed gemeente ‘presentje’.

Lies Haan kon helaas dus geen stukken vinden die mijn verhaal bevestigden. Vandaar dat ik verder gespeurd heb.

Daarbij bleek mijn klepel wel een beetje, maar toch niet erg ver van de klok te hebben gehangen. De oplossing van het raadsel lijkt te worden geboden in een tot nu toe niet eerder opgedoken notitie van Mr. Damsté aan B. en W., gedateerd 21 oktober 1963, waarin hijzelf suggereert dat het toch aardig zou zijn om de in onbruik geraakte straatnamen in ere te herstellen, en de Dorpsstraat tot aan de aftakking te herdopen in Steenstraat, en vanaf die aftakking in De Holle Bilt. B&W vonden dat kennelijk een goed idee, te meer om wat koningin Juliana enige jaren daarvoor – bij een bezoek aan de gemeente – gezegd had. Toen de koningin hoorde dat de oude benaming Steenstraat kon bogen op meer dan acht eeuwen geschiedenis van een van de eerste verharde buitenwegen in Nederland, had ze benadrukt het te betreuren dat zo’n oude, respectabele naam verdwenen was. Toen dit door B. en W. van harte omarmde idee in ruime kring bekend werd, kwam helaas de plaatselijke middenstand in het geweer,

die de naamswijziging – en dan ook nog verschillend voor de twee delen – maar verwarrend vond.

Kennelijk – maar hier moet ik op goed gevoel reconstrueren – zaten B. en W. klem, met als geluk dat de bezwaren van de middenstandsvereniging, in eerste instantie althans, alleen maar informeel ter hunner kennis waren gebracht. Om nu Mr. Damsté niet teleur te stellen zouden de geuite bezwaren voor hem en voor de raad verborgen zijn gehouden en kon de naamswijziging inderdaad op 28 april 1964 door de raad worden aanvaard. Dat zou dan en passant een leuk afscheidspresentje wezen aan Mr. Damsté, die twee maanden later met vervroegd pensioen zou gaan.

De bezwaren uit de middenstandsvereniging kwamen wel naar buiten en werden zelfs in een formeel bezwaarschrift ter kennis van de raad gebracht. Toen zat iedereen met de gebakken peren: B. en W. die onhandig maar met de beste bedoelingen, de geuite bezwaren hadden verzwegen, zowel voor Mr. Damsté² als voor de raad. Maar ook de raad zat ermee, omdat die het ook geen fijn beleidsgebaar vond om op zo korte termijn op een formeel genomen besluit te moeten terugkomen.

Dat moge dan het door mij gesignaleerde gestoethaspel van de raad verklaren, eindigend in het compromis van 'Dorpsstraat vanouds Steenstraat'. Het moge

ook de verklaring vormen van het door de Biltse en Biltthovense Courant gesignaleerde gestuntel bij het formele afscheid van Mr. Damsté op 9 juli 1964. Daar werd uiteraard deze hele affaire maar liever niet aangeroerd, maar de krant signaleerde een curieus incident doordat burgemeester Fabius kennelijk op het laatste moment had besloten een stuk van zijn toespraak weg te laten, waarop een veraste Mevr. Huese-Laming, die namens de raad zou spreken, en 'erop gerekend had, dat de burgemeester in zijn rede iets zou mededelen', wat echter niet gebeurd was, onder enige hilariteit een kort gedeelte van haar toespraak moest laten vervallen. De weggelaten tekstdelen in beide toespraken heb ik helaas niet kunnen achterhalen.

1 Curieus is dat vandaag de dag het betreffende straatnaambordje op het belangrijkste punt ontbreekt, daar waar de Dorpsstraat (vanouds Steenstraat) aftakt van de Soestdijkseweg.

2. Dit vermoeden ontleen ik aan het betoog van het raadslid Kersten in de raadsvergadering van 28 juli 1964. Mogelijk hing dit samen met het feit dat Mr. Damsté, wiens vervroegd aftreden samenhang met zijn teruglopende gezondheid, blijkens de raadsverslagen na 1963 vervangen was door een waarnemend secretaris, en dus waarschijnlijk buiten deze verwickelingen heeft gestaan.